

TOLNAI GÁBOR: FEDERICO GARCIA LORCA

Garcia Lorca valóban nemzeti kultúránk részévé vált. Ez mindenképpen indokolja, hogy életművének, s ezen túl személyének olyan figyelmet szenteljünk, mely elemző munkákban, monográfiákban jut kifejezésre. Tolnai Gábor könyve első lépés a felgyülemlett adósság törlesztésére.

A szerző nem is szándékozik többet nyújtani. Inkább „kedvet csinál”, a költő személyét mutatja be, a művekre csak annyiban tér ki, amennyiben illusztrációul szolgálnak. Mindez nem von le a vállalkozás értékéből, sőt sajátos, izgalmas vonásokkal ruházta azt fel. Irodalomtörténeti publikációink közt a korszerű módszerekkel felvértezett, egzakt-tudományos megalapozottságú munkák örvendetes térhódítása mellett ritkaságszámba mennek a szubjektív hangvételt bátran vállaló, érzelemtől átfűtött írások. Nos, ilyen írás a Tolnaié. Egy élet szerelméről kapunk benne hiteles vallomást.

Az érzelmi elkötelezettség, mely áttetszik minden oldalon, nem pusztán a költőnek szól. Szól a spanyol irodalomnak, a spanyol népnek, a spanyol forradalomnak. Tolnai felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy a spanyol irodalmat sokáig egész Európa félreismerte, s az ebből adódó egyoldalú értékelés olyan szerzőnél is megtalálható, mint Babits Mihály. Garcia Lorca ezért nyilván nemcsak Tolnai, hanem az egész magyar közönség számára a spanyol nemzeti irodalom megértésének is kulcsa lehet.

Hispania költője a haladásért, a demokráciáért vívott forradalmi harc logikája folytán, s mindenekelőtt mártíromsága révén, már akkor bevonult a magyar kultúrába, amikor versei nálunk még ismeretlenek voltak. Radnóti Miklós a nyilván másodkézből származó, gyér értesülések ellenére is megérezte a vele való rokonságát. Tolnainak az erről szóló sorai meggyőzőek, tanulságosan oldanak meg olyan részletkérdéseket (melyek persze egyáltalán nem mellékesek), hogy honnan származnak Radnótinak a Lorca-ra való utalásai, s miért nem vállalkozott a magyar költő a Bálint György nyersfordításában rendelkezésre álló Lorca-versek lefordítására.

Tolnai könyvét bő életrajzi dokumentáció, gazdag, több ívnyi bibliográfiai adat teszi értékesé. Egy-két szubjektivistikus megfogalmazás ellenére (pl. „A spanyol irodalom madártávlatból nézve, egészében klasszikusabb, mint az olasz”) a könyvre azok az értékek jellemzők, melyekre felhívtuk a figyelmet, nevezetesen a tárgy szeretete, az elkötelezettség, a belső átélés hitele. (*Akadémiai Kiadó 1969.*)

KASSAI KELEMEN JÁNOS

